

Súťaž

V októbri- mesiaci úcty k starším sme pre Vás opäť pripravili zaujímavú súťaž o atraktívne vecné ceny. Stačí, ak nám v 2 súťažných kolách správne odpoviete na 4 súťažné otázky a zaradíme Vás do žrebovania.

1. súťažné kolo:

Otázky:

1. Banská Štiavnica sa stala kultúrou slovenského filmu:

- a) Obchod na korze
- b) Polnočná omša
- c) Medená veža

2. Ktorý slovenský režisér, rodák z Banskej Štiavnice, natočil film „Stopy na Sitne“?

- a) Štefan Uher
- b) Martin Tápák
- c) Vladimír Bahna

Kupón č. 1

Správna odpoveď:

Meno a priezvisko:

Kontakt:

Správne znenia spolu so súťažnými kupónmi nám posielajte do redakcie ŠN v termíne **do 1. 11.** Šťastných výhercov uverejníme v ŠN č. 27/2023 dňa 9. 11. Prajeme všetkým čitateľom veľa šťastia!

Vaša red. ŠN

Pozvánka

Pozývame darcov na odber krvi, ktorý sa bude konať **17.10.2023 (od 8.00 do 10.00 hod.)** v priestoroch Slovenského Červeného kríža na Bratskej 9, Banská Štiavnica.

Nahlasujte sa, prosím, na tel. číslo: 0904 102 373. „My žijeme, lebo vy darujete.“ <https://redcross.sk/banska-stiavnica/daruj-krv/>

SČK BŠ

Oznam

Informačné centrum mesta Banská Štiavnica oznamuje, že lístky na kultúrne podujatia a koncerty sú v predaji a môžete si ich zakúpiť na Námestí sv. Trojice 1.

Otvorené: po-ne: 8.00 – 16.00

Kontakt: 045/6949653,
ic@banskastiavnica.sk

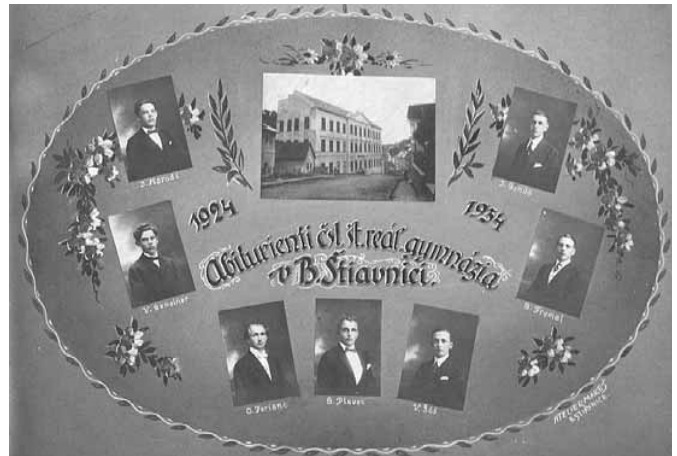
IC BŠ

Štiavnické hlavičky

Vďaka vysokej úrovni stredoškolského vzdelania bola Banská Štiavnica v prvej polovici 20. storočia liahňou mimoriadne talentovaných mladých ľudí.

Z nich sa stali známymi najmä profesor Ing. Ján Gonda, DrSc., akademik SAV a člen-korešpondent ČSAV (13. november 1905 Banská Štiavnica - † 16. júl 1993 Bratislava), priekopník aviatiky, modernej mechaniky či informačných technológií, profesor MUDr. Dionýz Blaškovič, DrSc., akademik SAV a podpredseda ČSAV (2. august 1913, Jablonica - † 17. november 1998, Bratislava), virológ, bakteriológ, zakladateľ vedeckej virológie a Virologického ústavu ČSAV, prvého vo vtedajšej ČSR, a profesor Ing. Samuel Stankoviansky (21. november 1907 Kráľovce-Krnišov - † 6. máj 1980 Bratislava), absolvent a riaditeľ SPŠCH v Banskej Štiavnici, absolvent Fakulty chemicko-technologickej inžinierstva Českého vysokého učení technického v Prahe. neskôr vedúci Katedry analytickej chémie na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského, priekopník vedeckej analytickej chémie na Slovensku.

Všetci traja boli okrem priekopníckej vedeckej činnosti aj úspešnými organizátormi vedy na Slovensku. Boli skvelými učiteľmi, stredoškolskými aj vysokoškolskými. Zakladateľmi, editormi či redaktormi nových, špecializovaných vedeckých časopisov, ktoré sami založili (napr. Acta Virologica). Boli aj autormi nových vysokoškolských učebníc, prvých svojho druhu na Slovensku. Akademik Ján Gonda pochádzal z veľmi skromných až chudobných pomerov. Bol absolventom 1. čsl. Reálneho gymnázia v Banskej Štiavnici. Len vďaka štipendiu M.R. Štefánika mohol študovať na tú dobu na elitnej pražskej univerzite - vyštudoval Strojnícku fakultu Českého vysokého učení technického v Prahe (1924 – 1931). V roku 1934 získal kvalifikáciu leteckého inžiniera a pôsobil vo Vojenskom leteckom ústave študijnom pri letisku v Letňanoch ako konštruktér a letecký statik. Neskôr sa stal vysokoškolským profesorom, doktorom vied (DrSc) a opakovane rektorom Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. V rokoch 1956 -1966,

Abiturienti 1. čsl. reálneho štiavnického gymnázia FOTO ARCHÍV P. GEMEINERA

ako akademik SAV (a člen-korešpondent ČSAV) bol zakladateľom a prvým riaditeľom Ústavu informatiky SAV. V oblasti vedecko-pedagogickej činnosti prispel ku vzniku a rozvoju modernej mechaniky na Slovensku. Významne sa podieľal na vzniku informačných technológií. Pod jeho vedením bol skonštruovaný prvý slovenský analógový počítač, spustený do prevádzky v r. 1958. Otec Dionýza Blaškoviča, Koloman Blaškovič, bol učiteľom na predvojnovom Učiteľskom ústave v Banskej Štiavnici. Aj preto sa pre akademika Blaškoviča stala Banská Štiavnica druhým celoživotným domovom.

Akademik Dionýz Blaškovič, bakteriológ a virológ, vedecky sa venoval najmä patogenéze, biologickým a biochemickým vlastnostiam baktérií, laboratórnej diagnostike vírusových nákaz, ekológii vírusov chrípky a kliešťovej encefalidity. Po ukončení stredoškolského štúdia v Banskej Štiavnici absolvoval Lekársku fakultu Karlovej univerzity v Prahe. V r. 1953 založil Virologický ústav ČSAV v Bratislave (od 1968 SAV) a bol jeho prvým riaditeľom. Virologický ústav ČSAV vchoval virológov s celosvetovým významom. Takým je napr MUDr. Jan Vilček, doktorand Virologického ústavu, neskôr profesor na University v New Yorku. V roku 2013 bol ocenený Národnou medailou za technológie a inovácie za svoje práce o interferónoch. Je to najvyššie ocenenie, ktoré je možné na tomto poli v USA dostať. Cenu mu osobne odovzdal prezident Barack Obama. V súčasnosti sa slovenský virológovia profesorka Lívia Pastoreková a doktor Boris Klempa z Biomed-

icínskeho centra SAV úspešne a sústavne podieľajú na boji s pandémiou Covid19.

Profesor Samuel Stankoviansky bol charizmatiký človek. Tak v práci, ako aj v súkromí. Bol bezprostredný, spontánny, vtipný. Akékoľvek veľikášstvo či nadradenosť mu boli cudzie. Študent bol jeho partnerom. Vo svojich vedeckých počiatkoch som sa niekoľkokrát s ním radil. Debaty to boli priamo k veci, bez zbytočných okľúk. Bol príjemným spoločníkom, ako sme ho s manželkou poznali aj pri posedení v jeho skromnom byte. Už pri prvom stretnutí ma oslovil „študáčik“ – a takým som aj pre neho ostal. S pietou spomínam na jeho pohreb. Jeho popularita medzi študentami, kolegami z vysokej školy, širšej verejnosti bola mimoriadna.

V minulosti chudobné rodiny zápasili s problémami každodennej existencie a napriek tomu si vzdelanie vysoko vážili a považovali ho za mimoriadne vysokú hodnotu. Podporovali svoje talentované deti vo vzdelávaní aj ďaleko od svojho domova. Talentovaní študenti sa nespokojili so stredoškolským vzdelaním, ktoré na vtedajšie časy už samo osebe bolo cenené, ale ďalej sa vzdelávali až na najvyšších možných stupňoch a po celý život si svoje vedomosti zdokonaľovali. V tomto smere mala tradícia vzdelanosti v Banskej Štiavnici na túto generáciu vysoko pozitívny vplyv. Vzácnym historickým dokumentom je aj tablo siedmich mimoriadne úspešných abiturientov 1. čsl. Reálneho gymnázia v Banskej Štiavnici (foto). Toto by malo byť odkazom aj pre dnešnú dobu.

Peter Gemeiner